

Men Ahnlunds historiske interesser standsede ikke ved landegrænserne. Ligesom han følte sig varmt knyttet til alt skandinavisk samarbejde, — under »besættelsen» holdt han således foredrag hernede — deltog han også ivrigt i den internationale forskning og udsendte få år efter den anden verdenskrig et imponerende arbejde om denne krigs idéhistoriske baggrund. Om ham gjaldt de gamle romerske ord »nil humani a me alienum puto».

Ingen skribent formår vel at skildre mennesker, uden at han til en vis grad føler sig kongenial med dem. Gustav Adolfs historiker havde noget tilfælles med sin konge: Optimisme, arbejdsglæde, skabende evne, vennesælhed, retlinjethed og en positiv indstilling til kulturværdierne. Som kulturpersonlighed nød han den sjældne ære at få en plads blandt »de aderton», hans lands højeste udmærkelse. Han indtager også en plads i den række store historikere, som begynder med Geijer og Fryxell.

*Knud Fabricius.*

I Løbet af de sidste Aar har *Vilh. Lorenzen* med to digre Bind faaet sit store Værk: *Vore Byer. Studier i Bybygning. II—III* (Kbh. 1952 og 1955) bragt til foreløbig Afslutning. Et Fællesregister til alle tre Dele markerer Sammenhængen. I 1952 kom 2. Bind, som handlede om: Den senmiddelalderlige Bys fortsatte Afvikling — Nye Byidealer — 1600-1660, i 1955 3. Bind, som førte Fremstillingen videre med: Afviklingen af den senmiddelalderlige By hæmmet, men de nye Byidealer fastholdt — 1660-1720.

De to Undertitler — og selve Værkets Hovedtitel — siger tilstrækkeligt, hvad Forfatteren har haft til Hensigt at give. Det er ikke en Række nye Studier over den enkelte Købstads Historie, dens Fremgang eller Tilbagegang, det er heller ikke nyfundne Detailler, bortset fra, at Værket bringer mange hidtil ukendte Fæstnings-Kort, navnlig fra svenske Arkiver. Det er derimod en Sammenfatning af, hvad vi hidtil har vidst om vore Byer, en Kodifikation, men — og det er Bogens Hovedformaal — set ud fra et Helhedssynspunkt. Paa Baggrund af almindelige Træk i vore Byers Historie vil Forfatteren nemlig vise, at Byplanen og Bebyggelsen (Bybygningen) afspejler den enkelte Bys funktionelle Tilstand og dermed ogsaa dens sociologiske Struktur.

Disse Fællestræk er behandlede i 2. Binds to første Afsnit og afslører Forhold ved vore Byers almindelige Historie, som hidtil har været lidet paaagtede. Derved placeres den enkelte By i den store samfundsmæssige Sammenhæng. Skildringen af Byernes Eksistenskamp og deres Stilling indenfor Rigets Fæstningsfor-

svar er helt ny og nyt er ogsaa Afsnittet om Retsregler. Det egentlige Hovedafsnit turde dog være det følgende — 2. Binds Kap. III, — hvor det funktionelt-sociologiske især kommer til Orde. Der bliver her ganske naturligt skelnet mellem de gamle Byer og de nyanlagte (Byer og Bydele), thi disse to Arter kan rumme forskellige Forudsætninger for Gaders, Torves og Havnens Funktioner. Ogsaa specielle Bybygningsopgaver — som Befæstningsanlæg — hører med i denne Sammenhæng.

Den samme stramme Disposition af Stoffet, som er gennemført i de to første Bind, bliver ogsaa fulgt i det 3. Bind. Maalet er her at vise, hvorledes den nye Regeringsform, Enevælden, greb ind i vore Byers Forhold, specielt deres Bybygning, og hvilke Resultater man naaede. Kun Hovedstaden voksede i Folketal og nye Kvarterer opstod, men ellers maa man indrømme, at det trods al god Villie kun var kummerligt, hvad man for denne Perodes Vedkommende kunde føre sig til Indtægt. Der opførtes i vore Købstæder ikke noget industrielt Byggeri, ingen Bygninger til Administration og Retspleje eller til social Forsorg, værd at tale om.

Værket er planlagt med endnu to Bind, der skal føre Udviklingen frem til 1870, og Forfatteren vil da, naar det er ført til Ende, have Fortjenesten af at have givet os en Skildring af vore Byer set under et fælles Synspunkt.

*Victor Hermansen.*

Indenfor Lærdomshistorien er Runestudiets Udvikling gennem Tiderne et Felt af betydelig Interesse og det ikke blot for Disciplinen selv, men ogsaa for det Lys, det kaster over de tilstødende Fag. Derfor maa det hilses med Glæde, at Erik Moltke nu — med Støtte af Carlsbergfondet — udsender Førstebindet af sit stort-anlagte Værk om vore ældste Runetegningere: *Jon Skonvig og de andre runetegningere. I. Billeder og kilde-text* (= *Bibliotheca Arnemagnæana. Supplementum Vol. I, 1956, 240 s.*) og derved giver os et meget væsentligt Bidrag til Runologiens Historie i Danmark og Norge.

Ganske vist bringer den udkomne Del kun selve Billederne, medens det følgende Textbind vil skildre Forskningen og Forskerne, men der er alligevel god Grund til at gøre opmærksom paa Værket allerede nu. Selvom den endelige Døm maa opsættes, indtil Afslutningen er udkommet, har de gengivne Tegninger nemlig saa megen Værdi, at man godt kan bedømme dem for sig.

Med *Monumenta Danica* grundlagde Ole Worm i 1643 det runologiske Studium i Danmark, men det er blevet paavist af Fr. Orluf (1921), at han i Hovedsagen byggede sine Afbildninger og Læsninger paa Jon Skonvigs Tegninger. Det er Erik Moltkes